

Lauku Lapa

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

Nr. 5 (218) 2023. g. maijs

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" aprīļa numurā ... 2
- Ieplāno vasaru kopā ar "Novada Garšu"! ... 2
- Precizēti nosacījumi buferjoslu un laukmaļu apsaimniekošanā... 3
- Zemkopības ministrijas skaidrojums lauksaimniekiem par jauno tiešo maksājumu piešķiršanas nosacījumiem 2023. gadā 4
- Putnkopji vēlas būt noderīgi 5
- Kandavas Vīna nama un mājražotāju kopdarbība – "Garšu ceļojums" 6
- Sekmīgas augļu koku stādīšanas priekšnosacījumi 8
- Iespēja pieteikties atbalstam uzņēmēdarbības uzsākšanai.... 9
- Kā robotika maina lauksaimniecību?... 10
- Par individuālo uzņēmumu, zemnieku un zvejnieku saimniecību pienākumu sagatavot gada pārskatu 11
- Kā ierobežot invazīvās sugas mežos? 12
- Turpinās atbalstu Ukrainas eksportam 13
- Veterna ezera sīga iegūst ES pārtikas aizsardzības zīmī... 13
- Maz produktu ar pesticīdu atliekvielām ... 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2023. gada jūnijā 14
- Trakās idejas "Bērzājos" 15

AKTUALITĀTES

Foto: Ilze Skudra

NEAIZMIRSTIET PIETEIKTIES ATBALSTAM PAR PLATĪBĀM UN DZĪVΝIEKIEM!

No šā gada 27. aprīla lauksaimnieki var pieteikties platību maksājumiem, Lauku atbalsta dienesta Elektroniskajā pieteikšanās sistēmā (EPS) aizpildot ģeotelpisko iesniegumu. 15. jūnijis ir termiņš, līdz kuram jāpiesakās platību maksājumiem, bet 26. jūnijis – termiņš, līdz kuram var pieteikties platību maksājumiem ar atbalsta apjoma samazinājumu 1% apmērā par katru nokavēto darba dienu, kā arī veikt labojušus un precizējumus iesniegumā.

Nemot vērā, ka no šā gada stājas spēkā jauni nosacījumi atbalsta saņemšanai, pieteikšanās beigu termiņš ir pagarināts un kopējais pieteikšanās dienu skaits ir lielāks, nekā tas bija iepriekšējā gadā.

LLKC konsultanti var palīdzēt sagatavot platībmaksājuma iesniegumu, kā arī izvērtēt saimniecības atbilstību konkrētam atbalsta pasākumam, iepazīstināt ar nosacījumiem, kā, piemēram, noteikt, kur saimniecībā ir buferjosla un kādi nosacījumi jāievēro, kā arī sniegt ieteikumus to izpildei. Atsevišķos ekoshēmas pasākumos, lai saņemtu atbalsta maksājumus, bez iesnieguma EPS, papildus jāiesūta ģeomarķēti fotoattēli uz LAD mobilo lietotni, kā arī jāsniedz informācija Valsts augu aizsardzības dienesta LIZ pārvaldības sistēmā.

LLKC konsultantu saraksts platību maksājumu jautājumos 2023. gadā pieejams: LLKC tīmekļvietnē <http://new.llkc.lv/>

2023. gada platību un dzīvnieku maksājumu rokasgrāmata lasāma LAD mājaslapā izvēlnē "Rokasgrāmatas un veidlapas". Informatīvajā materiālā ir apkopota svarīgākā informācija par pieteikšanos platību un dzīvnieku maksājumiem. 2023. gadā ir ieviesti daudzi jauni atbalsti jeb "intervences", kā tie saucas jaunajā periodā. Daļa atbalstu ir tādi paši kā iepriekšējā periodā, citiem ir saglabātas vai nedaudz mainītas līdzšinējās prasības, citi ir pilnībā jauni. Informatīvajā materiālā ir detalizēti aprakstīti atbalsta saņemšanas nosacījumi un piemēri to labākai izpratnei, skaidrojumi par jauno nosacījumu sistēmu, kā arī pieejama citā noderīga informācija.

Ilze Skudra, LLKC Augkopības nodalas augkopības konsultante

**Līdzfinansē
Eiropas Savienība**

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA “LATVIJAS LOPKOPIS” APRĪLA NUMURĀ

Žurnāla aprīla izdevumā lasiet intervju ar Cīravas puses piensaimnieku Jāni Jansonu, kurš, sākoties piena krīzei, sarīkoja akciju Liepājā un Grobiņā, izdalot pienu bez maksas. Zemnieks akciju turpina, bet ne vairs ar piena izdalīšanu, bet ar siera tirgošanu Kurzemes pilsetās par salīdzinoši zemāku cenu, nekā nopērkams veikalā. Intervijā Jansons skaidro, kādēļ šādi rīkojas un vai ir panācis cerēto rezultātu.

Aprīla numurā lasiet redakcijas diskusiju par iespējām palielināt Latvijā ražotas pārtikas noīetu. Diskusijā LLKC valdes priekšsēdētājs Mārtiņš Cimermanis norāda: "Mēs vismaz 2 miljardus eiro gadā samaksājam par importa precēm, bet paši savu lauk-saimniecības produkciju, lielākoties nepārstrādātu, izvedam."

LLKC Lopkopības nodalas vadītāja un žurnāla nozaru redaktore Silvija Dreijere informē, ka no šī gada ieviests jauns maksājums par paaugstinātu labturību un emisiju mazināšanu, kā arī skaidro maksājuma saņemšanas nosacījumus. Turpat arī piensaimniekiem liet-

derīgi raksti par garas cietstāves ietekmi uz piena govīm, kā arī informācija par Eiropas Pārtikas nekaifiguma iestādes rekomendācijām teļu aprūpei fermās.

Padomus dzemdību palīdzībai piena un arī gaļas liellopiem sniedz LLKC konsultants-eksperts veterinārmedicīnā Dainis Arbidāns.

Aitkopjiem piedāvājam Latvijas Aitu audzētāju asociācijas aitu vērtēšanas ekspertes Dinas Avotiņas pieredzes stāstījumu par to, kā fermā uzņemt profesionālo skolu audzēkņus, kuri vēlas apgūt praktiskas zināšanas un iegūt pierdzi.

Putnkopības rubrikā šoreiz piedāvājam intervju ar Latvijas Putnkopības asociācijas valdes priekšsēdētāju Daci Andersoni, kura attīsta broileru audzēšanu savā saimniecībā un kopā ar LLKC Ventspils biroju novada bērnudārzos rīko projektu "Vai zini, kā rodas cālītis?"

Kā rezultatīvi veikt cālišu inkubācijas procesu, aprīla izdevumā skaidro Latvijas Apvienotās putnkopības asociācijas izpilddirektore Anna Ērliha.

Zirkopības rubrikā LLKC Apgāda redaktore Dace Millere raksta par Valmieras novada Dikļu saimniekiem Daigu un Normundu Liepiņiem, kuri

stalli 19 zirgiem veiksmīgi ierīkojuši būsās sivēnmāšu fermas vietā.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotēs.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodalās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2023_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. ■

Iveta Tomsons, LLKC Apgāda vadītāja

NOVADA GARŠA

IEPLĀNO VASARU KOPĀ AR “NOVADA GARŠU”!

Novada Garša" saplānojusi savus vasaras pasākumus. Arī šogad tie būs četri, bet – katrā novadā ar atšķirīgu tematisko ievirzi.

Uz pirmo tikšanos 20. maijā Bērzciema Tarotavā aicinās Kurzeme. Pasākumā centīsimies rast atbildi uz jautājumiem, kā piekrastei attīstīties nākotnē, lai saglabātu senās zvejas prasmes un tradīcijas, kā nodrošināt paaudžu maiņu tā, lai būtu kāds, kas šīs prasmes pārņem. Pateicoties sadarbībai ar biedrību "Mazjūras zvejnieki" un Zīvsaimniecības sadarbības tīkla finansējumam, šī būs arī lieliska iespēja iepazīt vismaz 10 tuvākus un tālākus zvejniekus un viņu gardo produkciju.

Latviskās identitātes saglabāšanu ar senu recepu godā celšanu un pieļiešanu ikdienu, "Novada Garša"

aicinās iepazīt Latgalē, kur gaidīsim 15. jūlijā, Preiļu pils parkā. Šī būs lieliska iespēja no jauna iepazīt arī "Latgales kulinārā mantojuma" biedru piedāvājumu.

Zemgalē "Novada Garša" satikties aicinās 22. jūlijā Nākotnes parka ābeļdārzā, lai kopīgi iepazītu dažādu inovatīvu produktu tapšanu. Ikvieni varēs uzzināt, kā top "MILZU" vegānā burgera kotlete vai "Dabas dots" tēju sulas dzērieni. Rāzotāju diskusijā centīsimies noskaidrot, kāpēc pieaug interese par inovatīviem produktiem un vai katrs pats tādus var radīt savā virtuvē.

Noslēdošais reģionālais "Novada Garšas" izbraukuma pasākums gādāms Vidzemē, 19. augustā, Ķoņu dzirnavās. Tas solās būt aizraujošs

skolu ēdinātājiem, zaļo pārtikas iepirkumu veicējiem, pašvaldībām un vietējo produktu audzētājiem.

Neiztrūkstoši katrā no pasākumiem būs gardumu tirdziņš, kurā sastapsiet www.novadagarsa.lv kataloga un e-tirgus dalībniekus. Katrā vietā būs atšķirīgs muzikāls baudījums un, protams, dažādas aktivitātes bērniem.

"Novada Garša" ir pasākumu kopums, ko jau piekto gadu rīko Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs.

Aktualitātēm par pasākumu norisi varat sekot "Novada Garša" sociālajās vietnēs:

Facebook: <https://www.facebook.com/NovadaGarsa>; Instagram: <https://www.instagram.com/novadagarsa/> ■

Papildu informācijai: info@novadagarsa.lv

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220, admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

ES ATBALSTS 2023

PRECIZĒTI NOSACĪJUMI BUFERJOSLU UN LAUKMAĻU APSAIMNIEKOŠANĀ

Laiku Lapa” 2023. gada februāra numurā (Nr. 215) rubrikā “ES atbalsts 2023” informējām par aizsargjoslu, buferjoslu, laukmalu un “zaļo joslu” apsaimniekošanas prasībām, lai izpildītu valstī noteiktās prasības atbalsta maksājumu saņemšanai, pamatojoties uz tā brīža normatīvo aktu projektiem. Patlaban ir apstiprināti Ministru kabineta noteikumi, kas nosaka atbalsta maksājumu par platībām saņemšanas kārtību, un tajos ir veiktas izmaiņas saistībā ar buferjoslu un laukmaļu apsaimniekošanu.

BUFERJOSLA ir ar ražošanu nesaistīta platība, viens no elementiem, kas var nodrošināt LLVS (Laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumi) 8.1. nosacījuma izpildi:

- lauksaimnieks vismaz 4% no saimniecības aramzemes atstāj ar ražošanu nesaistītām platībām vai elementiem;
- gar ūdensobjektiem ir 2 līdz 20 metrus platas ražošanā neizmantotas aizsargjoslas (buferjoslas), kurās ir ar zālāju vai dabīgi iesējušos augu segumu.

AIZSARGJOSLAS (buferjoslas) augu segums ir atšķirīgs no blakus esošās lauksaimniecības zemes augu seguma.

Buferjoslas prasības agrovides pasākumā “Zaļās joslas”:

- joslā gar ūdensobjektiem, vismaz 8 m plata un 150 metru gara;
- joslās var veidot no vairākām, kura katrā nav īsāka par 10 m;
- ierīko ne vēlāk kā līdz kārtējā gada 25. jūnijam, ja saistību uzņemšanas brīdī tā aramzemē vēl nav ierīkota;
- ierīkojot sēj augu maisījumu no dažādām tādu augu sugām kā stiebrzāles un nektāraugi, kā arī tādiem eļļas augiem kā kaņepes un saulespuķes;

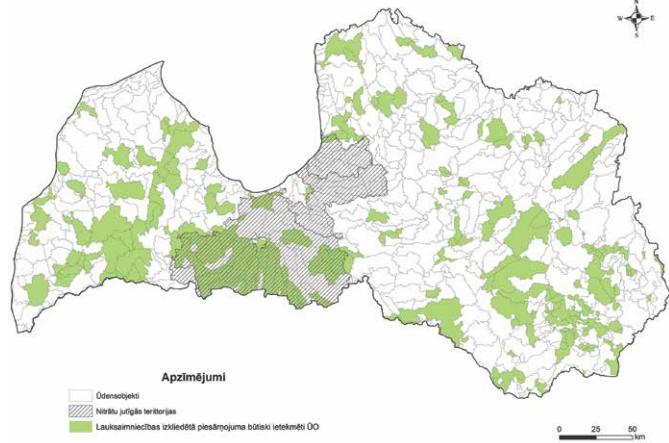
• to var aizņemt dabīgā veģetācija (augi, kas iesējušies dabiski), kurā, sākot ar saistību ceturto gadu, nav vējavau un ruzdzusmilgu, gan sētas puķes (daudzgadīgu, divgadīgu vai viengadīgu zālaugu un lakstaugu sēklu maisījums);

• zaļo masu nevar smalcināt, tā ir jānovāc līdz 15. septembrim, lai samazinātu ūdenī šķistošā fosfora zudumu;

• ja zaļo masu saglabā neskartu līdz nākamās sezonas 15. martam, apaugumu nopļauj pilnā garumā līdz ar zemi un atstāj vai sasmalcina;

• nelieto augu aizsardzības un mēlošanas līdzekļus;

- nevar mainīt atrašanās vietu;
- joslās izveidei jāņem vērā lauka

Īpaši jutīgā teritorija un lauksaimniecības izkliedētā piešārņojuma būtiski ietekmēto ūdens objektu teritorijas

Laukmale prasības agrovides pasākumā “Zaļās joslas”:

- laukmale vismaz 4 m plata un 250 metru gara, gar aramzemes lauka malu, kas robežojas ar tādu objektu, kas nav lauku blokā (piemēram ceļu, grāvi, mežu), vai starp bioloģisko un konvencionālo lauku;

• joslās var veidot no vairākām, kura katrā nav īsāka par 10 m;

• ierīko ne vēlāk kā līdz kārtējā gada 25. jūnijam, ja saistību uzņemšanas brīdī tā aramzemē vēl nav ierīkota;

• ierīkojot sēj augu maisījumu no dažādām tādu augu sugām kā stiebrzāles un nektāraugi, kā arī tādiem eļļas augiem kā kaņepes un saulespuķes;

• to var aizņemt dabīgā veģetācija (augi, kas iesējušies dabiski), kurā, sākot ar saistību ceturto gadu, nav vējavau un ruzdzusmilgu, gan sētas puķes (daudzgadīgu, divgadīgu vai viengadīgu zālaugu un lakstaugu sēklu maisījums);

• apaugumu var smalcināt līdz 15. septembrim un atstāt nenovāktu;

• nelieto augu aizsardzības un mēlošanas līdzekļus;

• ikgadēji var mainīt atrašanās vietu.

Informācijas sagatavošanā izmanto Zemkopības ministrijas sniegtā informācija un Ministru kabineta noteikumi Nr. 198 18.04.2023. Tiešo maksājumu piešķiršanas kārtība un Nr. 197. 18.04.2023. Atbalsta piešķiršanas kārtība Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai platībatkarīgo un dzīviekatkarīgo saistību īstenošanai.

Informāciju sagatavoja Ilze Skudra, LLKC Augkopības nodaļas augkopības konsultante

ES ATBALSTS 2023

ZEMKOPĪBAS MINISTRIJAS SKAIDROJUMS LAUKSAIMNIEKIEM PAR JAUNO TIEŠO MAKSAJUMU PIEŠĶIRŠANAS NOSACĪJUMIEM 2023. GADĀ

Tā kā plašsaziņas līdzekļos un sociālajos tīkos ir izskanējusi neprecīza informācija par ES tiešo maksājumu (TM) lauksaimniekiem nosacījumiem 2023. gadā, kas var radīt šaubas lauksaimniekiem vai atturēt no pieteikšanās TM atbalsta pasākumiem, Zemkopības ministrija (ZM) vieš skaidrību šajos jautājumos, lai kliedētu atbalsta pretendantu bažas.

• **Apgalvojums** – lai saņemtu līdzvērtīgu atbalstu kā pērn, lauksaimniekiem jābūt padziļinātām zināšanām IT jomā, tā kā pieteikumi jāpilda vairākās informācijas platformās, kur jāievada liels datu apjoms.

ZM skaidro: šāds viedoklis pausts par dažu ekoshēmu atbalstu. No sešām ekoshēmām divu ekoshēmu un ekoshēmas viena apakšpasākuma gadījumā lauksaimniekiem būs jāsniedz informācija Valsts augu aizsardzības dienesta (VAAD) izveidotajā lauksaimniecībā izmantojamās zemes (LIZ) Pārvaldības sistēmā par augstes kalķošanas, augu aizsardzības līdzekļu un mēslošanas līdzekļu izmantošanas plānošanu un lietošanu. Informāciju nepieciešams sniegt, lai varētu pārliecināties par atbalsta nosacījumu izpildi. Attiecīgajām ekoshēmām šajā gadā paredzēta neliela daļa no kopējā finansējuma – 12,8 miljoni eiro jeb 3,9% no šajā gadā tiešmaksājumiem paredzētā 331 miljona eiro lielā finansējuma, un tas ir vienāds ar šī gada tiešo maksājumu finansējuma palielinājumu, ja salīdzinām ar 2022. gadu. Attiecībā uz pārējiem tiešmaksājumu pasākumiem ar kopējo finansējumu 318 miljoni eiro lielo atbalstu pieteikšanās kārtība nav kļuvusi stingrāka, tāpēc lauksaimniekiem nebūs jāiesniedz papildus vairāk informācijas kā iepriekšējā gadā.

Tāpat, lai pieteiktos tiešmaksājumu atbalstam, kopumā 24 tiešo maksājumu veidiem, iesniegums būs jāiesniedz tikai un vienīgi Lauku atbalsta dienesta (LAD) elektroniskās pieteikšanās sistēmā kā līdz šim, un tikai trīs ekoshēmu gadījumā būs jāsniedz informācija arī VAAD izveidotajā LIZ Pārvaldības sistēmā.

• **Apgalvojums** – šobrīd, kad līdz ražas novākšanai palikuši aptuveni trīs mēneši, ir apstiprināti noteikumi, kas regulē, kā šī raža būs jāaudzē.

ZM skaidro: attiecībā uz šī gada ražu jauns ierobežojums paredzēts tikai vienai labas lauksaimniecības un vides stāvokļa (LLVS) prasības izpildei, kas paredz aizsargjoslu (bufferjoslu) izveidi 3 metru platā joslā gar novadgrāvjiem, kurā nedrīkst lieidot mēslošanas un augu aizsardzības līdzekļus. Turklāt šīs prasības izpilde var būt aprūtināta tikai tajās saimniecībās, kuras izveidojušas ziemāju sējumus un kuru rīcībā nav precīzas lauksaimniecības tehnoloģijas, mēslojuma izkliedētāji un augu aizsardzības līdzekļu izsmidzinātāji ar sekciiju kontroles funkcionalitāti. Gan šajā, gan jebkuru citu prasību gadījumā, ja rodas no lauksaimnieka rīcības neatkarīgi apstākļi, kas liedz izpildīt prasību, lauksaimniekam ir jāvēršas ar iesniegumu LAD, lai saglabātu iespēju saņemt atbalstu.

Pārējo jauno LLVS prasību gadījumā šogad ir paredzēti vairāki izņēmuvi vai arī tās piemēros tikai no 2023. gada rudens, tādējādi tās neradīs ierobežojumus attiecībā uz esošo ražas gadu. Piemēram, LLVS 7. prasība par augu maiņu šogad neradīs ierobežojumus, jo ik gadējas augu maiņas platībās tiks ieskaitītas visas kviešu, miežu, rudzu, auzu, griķu, kartupeļu, dārzeņu platības. LLVS 8. prasība par neražojošu platību izveidi neradīs ierobežojumus, jo papuves varēs izmantot iepriekšminēto kultūraugu audzēšanai. LLVS 5. un LLVS 6. prasības par augstes segumu ziemas periodā tiks piemērotas no 2023. gada rudens. Savukārt LLVS 2. prasība par kūdrāju un mitrzemju aizsardzību stāsies spēkā 2025. gadā.

ZM uzsver, ka 2023. gadā praktiski nav mainījušies lauksaimniecības zemes apsaimniekošanas jeb darbības kritēriji, lai saņemtu tiešos maksājumus. Ir tikai atcelta prasība papuvi apart līdz 15. septembrim, kā arī ir plānots 2023. gada augustā atcelt prasību par zālāju novākšanu, kas MK noteikumos Nr. 198 ir paredzēta

līdz šī gada 15. septembrim. Zālāju novākšanas prasības atcelšanai gan nepieciešamas attiecīgas izmaiņas Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskajā plānā 2023.-2027. gadam un to apstiprinājums Eiropas Komisijā.

Jaunas prasības ir paredzētas tikai ekoshēmās, jo tie ir jauni atbalsta pasākumi no 2023. gada. Ekoshēmas lauksaimniekiem ir brīvprātīgas. Šeit jāuzsver, ka ekoshēmas nav nekas ārkārtējs – tās ir videi un klimatam labvēlīgas lauksaimniecības prakses, kuras daudziem lauksaimniekiem jau ir ierastas. Ekoshēma par ekoloģiski nozīmīgu platību izveidi paredz atbalstu par tauriņziežu, nektāraugu starpkultūru, zālāju pasēja audzēšanu, zaļmēslojuma platību izveidi, ja attiecīgajās platībās nelieto augu aizsardzības līdzekļus noteiktu laiku. Minētie kultūraugi jau līdz šim tiek audzēti daļā lauksaimniecības zemju. Zālāju saglabāšanas veicināšanas pasākums paredz atbalstu, ja zālājs netiek aparts divus gadus pēc kārtas. Arī šīs pasākums neizvirza ārkārtējus ierobežojumus. Ekoshēmas, kas paredz kultūraugu dažādošanas un augstes seguma prasības arazmēm, var radīt ierobežojumus tikai nelielā daļā saimniecību. Taču arī gadījumos, ja ir konstatējama novirze no prasību izpildei, lauksaimnieki joprojām saglabā tiesības uz atbalstu, kas var tikt samazināts proporcionāli neizpildei.

ZM aicina lauksaimniekus pieteikties tiešmaksājumu atbalstam 2023. gadā. Šogad pieteikties tiešo maksājumu atbalstam varēs līdz pat 15. jūnijam, bet sākotnējo informāciju VAAD izveidotajā LIZ pārvaldības sistēmā varēs iesniegt līdz pat 30. jūnijam, un tas ir pietiekams laiks, lai atbalsta iesniegumu sagatavotu, pirms tam izvērtējot, kādiem atbalsta pasākumiem pieteikties. Neskaidrību gadījumā lauksaimniekiem ir gatavi palīdzēt gan ZM eksperti, gan LAD, VAAD, Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra eksperti.

ZM Preses un sabiedrisko attiecību nodaļa

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

www.llkc.lv www.laukutikls.lv

PUTNKOPIBA

PUTNKOPIJI VĒLAS BŪT NODERĪGI

Latvijas Putnkopības asociācijas valdes priekšsēdētāja Dace Andersone ļērusies pie nozares sakārtošanas un kopā ar LLKC Ventspils biroju veido projektu "Vai zini, kā rodas cālītis?" novada skolās un bērnudārzos.

Daces Andersones ģimene ar putnkopību nodarbojas kopš 2020. gada. To sākot, bijis uzstādījums – veselīgas pārtikas ražošana pašu, bet īpaši jau bērnu vajadzībām. Pamazām par putnu gaļas iegādes iespējām interesējušies arī līdzīgi domājošie, un saimniekošanu izlemts paplašināt.

Patlaban aprītē ir vairāki simti broileru, kas tiek inkubēti uz vietas un līdz gatavam, uz azaida galda liekamam produktam audzēti lēni. Patērētājiem tiek sniegtā garantija, ka gan saimniecībā, gan kautuvē tiek ievērotas visas laburības prasības, tiek veikti laboratoriskie izmeklējumi dzīviem putniem un kautķermējiem atbilstoši valstī spēkā esošajām prasībām.

– Jūsu vadītā Putnkopības asociācija ir uzsvērusi ēnu ekonomikas problēmu. Kas būtu darāms situācijas uzlabošanai? Kā panākt likumdošanas prasību ievērošanu?

Patlaban valsts likumdošanā noteikts, ka novietnes reģistrācija vajadzīga, sākot ar vienu putnu. Tātad, ja ir kādu slimību uzliesmojums un vajag atbilstoši reaģēt, jāzina, kurā saimniecībā tas noticis, kurā novadā, pagastā. Pat tikai ar vienu vienīgu slimu mājputnu var iznīcināt visu nozari gandrīz kopumā, arī dārgu šķirnes vai kolekcijas saimi. Tam, kurš saimnieku godprātīgi, veic visas laboratoriskās pārbaudes, maksā nodoklus, patiesām liels drauds ir netālu saimniekojoss negodīgs un nekur neregistrēts audzētājs, vienaldzīgs pret biodrošības pasākumiem.

Ļoti būtiski ir apzināties, kādam riskam sevi pakļauj pircējs, kurš no šī neregistrētā saimnieka iegādājas olas vai gaļu. Vistu, tāpat citu mājputnu slimības, ir bīstamas ne vien pašiem putniem, bet arī cilvēkiem.

Mūsu asociācija kopā ar Latvijas Apvienoto putnkopības asociāciju, Zemkopības ministriju, LDC un Pārtikas un veterināro dienestu (PWD) šobrīd strādā pie projekta, kura mērķis ir skaidrot reģistrācijas lietderību

Foto: Daces Andersones arhīvs

DACE ANDERSONE

- Latvijas Putnkopības asociācijas valdes priekšsēdētāja.
- Ar zīmolu "Kanna" reģistrēta saimniecība, kas nodarbojas ar pilna cikla broileru audzēšanu Ventspils novada Vārves pagastā.
- Saimniecībā ir Latvijā vienīgā mobilā sertificētā mājputnu mazjaudas kautuve, reģistrēta mājražošana.
- "Kanna" ir katalogā "Novada Garša".
- Latvijas Putnkopības asociācijā īsteno projektu "Vai zini, kā rodas cālītis?"

un lūgt mājputnu īpašniekus sakārtot saimniecības atbilstoši likumdošanai. Reizēm, jā, nostrādā arī kaimiņu būšana un zvans PVD. Bet vai ar sodīšanu izskaudīs negodīgumu, diez vai. Domāšanu gan varbūt ar laiku pamainīs.

– Dzirdētas atrunas, ka reģistrācija un viss, kas saistīts ar novietnes uzturēšanu, pārāk dārgi maksājot.

– Par reģistrāciju netiek prasīts daudz. Patlaban par novietnes un ganāmpulka juridisku noformēšanu izmaksas kopu-

mā ir līdz 25 eiro. Pieļauju, ka dālai nelegālo putnkopju nepāfīk noteikumi, kādi jāievēro saziņai ar uzraugotājām institūcijām, un negribas maksāt nodokļus...

– Lai īstenotu nākamā pircēja izglītošanas projektu, vai aizsākums ir šis brīnišķīgais pasākums "Vai zini, kā rodas cālītis?" skolās un bērnudārzos?

– Par olas ceļu līdz vistai un arī līdz galai pērn Latvijas Putnkopības asociācija sadarbībā ar LLKC Ventspils biroju atsāka projektu "Vai zini, kā rodas cālītis?". Šogad jau tiek realizēts projekta turpinājums. Projekta mērķis ir jebkurā Latvijas vispārizglītojošā iestādē, ja tāda izrāda vēlēšanos, dot zināšanas, ka ola un gaļa nerodas veikalā. Pērn bija trīs veiksmīgi projekti, kuru īstenošanas laikā vienā bērnudārza grupā bija pat ekskluzīva iespēja bērniem redzēt, kā no olas iznāk laukā cālītis. Lieki piebilst, ka tajā dienā visā pirmsskolas iestādē dzīve bija pakārtota vienīgi šim notikumam. Protams, nebija tikai šie mini inkubatori un praktiskā olu vērošana 21 dienu. Mēs bērniem arī stāstījām par vistām, citiem mājputniem, kāds ir to dzīves celš, kāds pielietojums, kā tie jāaudzē, jābaro.

– Pastāstiet, lūdzu, arī par Latvijas Putnkopības asociāciju.

– Esam vairāk nekā 30 biedri, un mūsu mērķis ir nozares attīstību: izglītot gan mājputnu audzētājus, rīkojot seminārus, gan patērētājus, strādājam pie likumdošanas izmaiņām, lai veicinātu likumu un tiesību normu ievērošanu nozares dalībnieku vidū. Ľoti svarīga ir uzsāktā sadarbība ar nozari pārstāvošājām institūcijām, kur mūsu kā praktisko putnkopju ierosinātās izmaiņas tiek ņemtas vērā noteikumu izstrādē un tālāk jau īstenotas dzīvē. Asociācija pārstāv biedrus visā Latvijas teritorijā. Zinām, kādas šķirnes, cik putnu audzē saimniecībās, kādam nolūkam – pašpatēriņam vai tirdzniecībai, vai saimniecības ir bioloģiski sertificētas.

– Kas jūsu pašas saimniecībā ir nākotnes attīstības plānā?

– Grūti konkretizēt. Drīzāk es vēlētos, lai pienāk brīdis, kad valdība valstiskā līmenī spēj novērtēt Latvijā saražotā vērtību Latvijas kā valsts ilglaičīgai pastāvēšanai. Gan lieli, gan mazi vietējie audzētāji un ražotāji taču vēlas būt vajadzīgi Latvijai.

Ilze Galkina,
saisināti no žurnāla "Latvijas Lopkopis"

MĀJRAŽOŠANA

KANDAVAS VĪNA NAMA UN MĀJRAŽOTĀJU KOPDARBĪBA – “GARŠU CEĻOJUMS”

Vīna nama līdzdibinātāja Kristīne Vilcāne un Inga Neimane no “Meža maize”

Vīna nama līdzdibinātājas Kristīne Vilcāne un Līga Vaivode-Kalnmeiere

Aiga Bitmane no Radošās mājas “Smilgāji”

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220, admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Lai popularizētu Kandavas apkārtnes mājražotāju produktus un piesaistītu reģionam apmeklētājus, ir izstrādāts jauns pakalpojums. Kandavas Vīna namā iekārtotas telpas apmekletāju uzņemšanai. Degustācijas tiek nodrošinātas, sadarbojoties vietējiem mājražotājiem, veidojot saderīgas dzērienu un uzkodu variācijas.

“LAUKU LAPU” IESPĒJAMS ABONĒT

Ja vēlaties “Lauku Lapu” saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodalās, gan “Latvijas Pasta” interneta mājaslapā:
<https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>

Abonēšanas indekss – 1163.

Katram pasniegtajam dzērienam – vīnogu grupai, vīnogu un upēnu vīnam, dzirkstošajam kokteilim “Zīle”, stiprajam dzērienam *a'la* “Limoncello” – piemeklētas izcillas vietējās izcelsmes uzkodas. Patlaban pakalpojuma izstrādei apvienojušies vietējie ražotāji – kazas sieri no z/s “Birznieki”, maize, deserts no Ingas Neimanes “Meža maize”, pastētes, smēriņi, speķis – mājražotājs “Delles”, vīni un vīnogu dzērieni no SIA “Kaimiņmuiža”, “Zīle” dzērieni no SIA “Kandavas Vīna nams”, maize no Radošās mājas “Smilgāji”.

Sadarbojas divas ģimenes, piesaistot citus uzņēmējus

Kandavas Vīna nams radies 2022. gada nogalē, sadarbojoties divām ģimenēm. Vienu no tām darbojas kā SIA “Kaimiņmuiža”, otra kā SIA “Kandavas Vīna nams”.

“Kaimiņmuiža” atrodama Tukuma novada Kandavas pagastā kā ģimenes vīna darītava. Vīnogu dārzs tapis 2019. gadā. Kādreizējās saimniecības ēkas vietā ierīkota vīna ražotne. Saimniece Līga Vaivade-Kalnmeiere ir vīnzine, vīna darīšanu mācījusies no pašiem pamatiem, prasmes apgūstot pie kāda Ziemeļamerikas vīndara. No Ziemeļamerikas nākusi arī viena no vīnogulāju šķirnēm, kuru audzē saimniecībā un kas īpaši piemērota mūsu klimatiskajiem

apstākļiem un iztur -40 °C salu. Odziņas esot nelielas un garšojot pēc upenēm, bet tieši no šīm vīnogām tiek iegūts loti labs, neatkarīgumas garšas sausais sarkanvīns. Pievienojot nedaudz garšvielu, tiek iegūts vīnogu vīns ar nosaukumu “Ziema”. Lieliskas garšas ir pussaldais vīnogu vīns, kā arī karstvīns. Tomēr vīnogu raža tiek iegūta tikai otro gadu un vēl pavisam mazos apjomos.

Savukārt SIA “Kandavas Vīna nams” saimniece Kristīne Vilcāne gatavo tos vīnus, kas nav vīnogu. Savukārt gardas uzkodas pie šiem dzērieni piedāvā Vānes pagasta bioloģiskā zemnieku saimniecība “Birznieki”, kas ražo 14 veidiu kazu piena sierus un ierīkojusi gaļas pārstrādes cehu. Saimnieks Jānis Tiltiņš iecerējis ražot arī kūpinātu kazlēnu gaļu. Saimniecība uz vietas piedāvā ekskursijas un degustācijas. Baudīšanas kartē piedāvāts *Marquette rose dry* vīns ar kazu siera uzkodiņām kopā ar “Smilgāju” maizes izlasi. Radošā māja “Smilgāji” arī atrodas Vānes pagastā. Saimniece Aiga Bitmane uzsākusi darbošanos pirms dieniem gadiem, pārvēršot brīvdienu māju par ražotni un tūrisma objektu. Saimnieki nodarbojas ar mēbeļu ražošanu, linu izstrādājumu veidošanu, kulinārijas pāsākumu organizēšanu, tūrisma produkta prezentāciju un meistarklašu organizēšanu dažādām mērķauditorijām.

► 7. lpp.

Kaimiņmužas vīnogu lauki un vīni

◀ 6. lpp.

Degustāciju kartē piedāvāta gan sēklu maize, gan pavisam neparastas garšas maize ar sieru, lociņiem un garšvielām. Izskatās un garšo debešķīgi! Aigas meistarstīkis ir “burciņķukas”, var pieteikties arī uz maizei cepšanas meistarklasi.

Savukārt degustāciju kartē piedāvātai vīnogu grupai piestāv rudzu rupjmaize ar karsti kūpinātu speķi, bet upeņu sarkanvīns “Zīle” teicami sader ar “Meža maize” izlasi un brieža aknu pastētēm, kurās piedāvā mājražotājs “Delles” no Vānes pagasta. Saimnieks Andris Delle nodarbojas ar pārstrādi. Gatavo maizei konsistences siera smēriņus – gan zaļus, gan rozā, visus no dabīgām izejvielām darinātus, kas der gan uz maizei, gan ar gaļu, gan zivi. Andrim svarīgi piedāvāt patēriņtajam dabīgu, dzīvu produktu, lai tas atšķirtos no veikala piedāvājuma. Izējvielas tiek iepirktas no blakus esošām saimniecībām. “Delles” sortimentā ir brieža aknu pastēte ar trifelēm, ar valriekiem, klasiskā. Kūpinātas vistiņas un cūkgāļas izstrādājumi. Turklat ar sazīmētu sāls daudzumu! Ražotājs padomājis, lai produkts būtu ne tikai gards

un izskatīgs, bet arī veselīgs. Andra Delles radītie produkti labi “draudzējas” ar “Meža maizei” izlasi, ko piedāvā Inga Neimane no Kandavas. Gardā maizei ar nosaukumu “Meža maize” tiek gatavota no augstvērtīgiem produktiem. Maizei cepšanā tiek izmantots rudzu un kviešu ieraugs. Saldskābmaizi cep formījās, bet rudzu maizei klaipus veido uz lizes. Maizes krāsns Ingas mājā ir goda vietā un visu māju pārņēmusi svaigi ceptas maizei smaržā. Inga cep arī pasakaini garšīgas tortes un kūkas. Ir klienti, kuriem jau radusies “atkarība” no “Meža maizei” produktiem. Tie tiek regulāri pasūtīti. Inga Neimane maizei cepšanas prasmes un receptes pārņēmusi no vīra vecmāmiņas, kura savulaik izmācījusies Kaucmindes skolā.

Lieliska produktu saskaņa

Ir brīnumaini laba sajūta, kad tavs radītais produkts sader ar cita ražotāja radīto, un ir kāds, kas to visu apvieno un piedāvā apmeklētājiem. Un, lai sajūtu padarītu vēl autentiskāku, pirms deserta un kafijas viesi var noskaņīties īsu filmiņu par Kandavu, tās skaistajām

vietām un ražotājiem. Tikmēr galdiņš jau klājies, un vanījas ogu torte jau “smaida” uz galdiņa. Lai sarunas labāk ritētu vai arī, ja kompānijā ir mazāk pazīstami cilvēki, tiek piedāvāta karte “Pajautā draugam”, kurā ar dažādu jautājumu palīdzību var risināt sarunu.

Domāts arī par apmeklētājiem ar bēniem, un rezultātā Vīna nams varēs piedāvāt arī pasākumus viesiem ar bēniem. Arī mazajiem būs siksdegustāciju pārsteigums bez vīna. Runājot par cilvēkiem ar dažādiem ēšanas paradumiem, tika meklēts risinājums, ko piedāvāt šo kategoriju apmeklētājiem, lai neviens netiku atraidīts. Tāpēc Kandavas Vīna nams cer uz sadarbību ar mājražotājiem “Kandavas garšu ceļojuma” attīstībai.

Domājot par tālākiem pasākumiem, Kandavas Vīna nams piedāvās arī muzikālus pasākumus, galda spēlu vakarus, ceļojumu stāstu vakarus ar gardēžu cienīgiem baudījumiem.

LLKC Tukuma konsultāciju birojs iesaka apmeklēt minētās saimniecības, jo starp tām ir nelieli attālumi. Izveidojas labs maršruts, kas transporta izmaksu dēļ ir būtisks ieguvums. Kontakti: SIA “Kandavas Vīna nams” – 26714894, SIA “Kaimiņmuža” – 26665165, Radošā māja “Smilgāji” – 2646588, “Meža maize” – 29877391, Lauku labumi “Delles” – 28268835, kazu siers z/s “Birznieki” – 26491838.

Degustāciju uzkodu piedāvājums

DĀRZKOPĪBA

SEKMĪGAS AUGĻU KOKU STĀDĪŠANAS PRIEKŠNOSACĪJUMI

Darbī augļu dārzos jau rit pilnā sparā, ir palicis pavisam neliels laika posms līdz kārtējā veģetācijas perioda sākumam. Ikiens vēlas savus augļu dārzus papildināt ar jaunām augļu koku platībām. Ko vajadzētu ievērot pirms stādīšanas, stādīšanas brīdī un jau pēc stādīšanas.

Vietas izvēle

Viens no vienkāršākajiem uzdevumiem, jo zināms, ka vislabvēlīgākie ir dienvidu, dienvidrietumu un dienvidaustrumu virzieni, tajā skaitā nelielas nogāzes. Kā pieļaujami ir austrumu un rietumu virzieni. Šajā gadījumā noteicošais būs aizsardzība pret vējiem. Austrumu virzienā tieši aukstajos ziemas mēnešos un pavasaros, savukārt jutīgām kultūrām vējs var izzāvēt pumpurus, piemēram, krūmmellenēm, dažkārt jutīgām kauleņu sugām kā persiki un aprikozes. Pārējie debess pušu virzieni tiek uzskatīti par nelabvēlīgiem. Tādos gadījumos ir jāizvēlas citas iespējas paplašināt savu augļu dārzu.

Mitruma režīms

Islaicīgus pārmērīga mitruma apstākļus var izturēt lielākā daļa augļu koku. Ilgāku laiku izturība ir augļu koku miera periodā, bet tad, kad ir sākusies sulu cirkulācija, izturība sašķindoši ātri samazinās. Kauleņkoki ir mazāk izturīgi kā sēkleņkoki. Nākamais ir gruntsūdens līmenis. Iespējams, ka lielākā daļa cilvēku pat īsti neaizdomājas par šo faktoru un nezin, cik tas ir augsts. Būtiski tas ir visās tajās teritorijās, kas atrodas Zemgales zemienē, Pierīgā, Lubānas zemienē, kur lielas platības ir tikai pavisam nedaudz virs jūras līmeņa. Pavisam kritiskos apstākļos var veidot augstās dobes augļu kokiem, jo īpaši, ja vēlas stādīt kauleņkokus. Tad mitrumu uzturošo koksnī, resnākus zarus liek līdz ar gruntsūdens līmeni. Tad smalkākus zarus, lapas, pa starpām jau berot augsti, tāpat rīkojas, berot augsti starp velēnām. Jāņem vērā, ka šāda stādīšanas bedre sēdīsies, tādēļ tā ir jāveido par vismaz 15–20 cm augstāks uzkalniņš. Cītādi nosēšanās rezultātā var tikt izliekta kociņa sakņu sistēma un saknes var nonākt pārāk tuvu gruntsūdens līme-

Pēc iestādīšanas nepieciešama kociņu mulčēšana un apgriešana

nim. Kociņa nostiprināšanai vajadzēs vairākus garākus mietījus, jo stingrāka grunts šajā gadījumā būs krietiņi dzīlāk.

Augsnes ielabošana

Parasti šim tehnoloģijas elementam pietrūkst laika un līdzekļu, un tas viss paliek labākajā gadījumā tikai iesākts. Normāli pēc platības attīrišanas no krūmiem vajadzētu kā minimums 1–2 gadus, lai platību iekoptu. Veltītais laiks un līdzekļi atgriežīsies atpakaļ labākā augļu ražā turpmākajos gados. Problema saknējas lielākoties dažādu projektu naudas apgūšanas terminos, kas parasti nav par labu augļu koku labas audzēšanas praksei. Pirmkārt, realizācijas termini ir pārāk īsi, lai varētu augļu kokus nodrošināt optimāli. Sava vaina gan ir jāuzņemas potenciālajam audzētājam, jo pareizi būtu, ka augsnes ielabošanas pasākumi tiek veikti neatkarīgi no kārtējiem projektu uzsaukumiem.

Pie augsnes ielabošanas pasākumiem mēs pieskaitām augsnes virskārtas izlīdzināšanu, kaļķošanu, zaļmēslojuma audzēšanu un kūtsmēšu iestrādi. Katram atsevišķi un visiem kopā šiem elementiem ir liela nozīme tālākajā dārza dzīvot un ražot spējā. Bieži tiek praktizēts, ka tiek veikta augsnes izlīdzināšana kopā ar zaru un krūmu sakņu sistēmas iestrādi. Tam ir ļoti būtiska nozīme laba mikroreljefa izveidošanā.

Tieši mikroreljefs var sagādāt lielas problēmas kociņu iznīkšanai vai reālai nikuļošanai. Tā ir zināmā mērā platības izniekošana, jo produktīva būs tikai daļa no platības. Pēc šī darba veikšanas pēc iespējas agri pavasarī tiek veikta zaļmēslojuma sēja. Pirms tam gan būtu ļoti ieteicams veikt augsnes analīzes, lai saprastu, kādu tieši zaļmēslojumu sēt. Ja ir nepieciešama augsnes atveselošana, tad sējami būtu krustzieži kā eļļas rutks un baltās sinepes. Derēs arī auzas un ziemas rudzi. Ja augsnē ir maz organiskās vielas, tad sējami būtu, piemēram, augi, kas dod lielu masu, un slāpekli saistošās kultūras kā dažādi tauriņzieži. Smagākās augsnēs – āboliņi, smilts augsnēs lupīnas. Īpaši bēdīgos laukos, kur, kā saka, viss ir slikti, vajadzētu vispirms sēt griķus, auzas vai amoliņu un tikai pēc to iestrādes skaſīties specifiski, kuras zaļmēslojuma kultūras izvēlēties pēc tam. Parasti šo kultūru audzēšanu apvieno ar nepieciešamā kalķojamā materiāla pievienošanu. Atkal skatāmies uz augsnes analīzēm. Ja augsnē ir skāba un ir maz kalcija, tad var izmantot ātras iedarbības kaļķošanas līdzekļus kā granulēto krītu vai kaļķi, kaļķakmeni, ja trūkst magnija, tad jālieto ir dolomītmilti, kas gan ir lēnas iedarbības līdzeklis, bet lieliski piemērots tieši pamatkaļķošanas nodrošināšanai.

► 9. lpp.

◀ 8. lpp.

Visbeidzot pēdējais elements būs organiskā mēslojuma iestrāde. Atceramies, ka bioloģiskajās saimniecībās ar kūtsmēšiem vai citiem organiskās mēslošanas līdzekļiem var vienā sezonā iestrādāt ne vairāk kā 170 N tūrielas kg/ha, kas atbilst ap 37–38 t kūtsmēšlu.

Mēslojuma iestrāde

Nonākam līdz pašai strīdigākai daļai, – ko darīt ar organiskā mēslojuma iestrādi. Kāpēc mēslojuma iestrāde tikai stādīšanas bedrē nav pareizākais risinājums? Lai bioloģiskais augļu dārzs būtu spēcīgs un ražotspējīgs, ir svarīgi, lai barības vielas sakņu sistēmai būtu pieejamas pēc iespējas lielākā laukumā. Tas nozīmē, ka pareizi būtu organisko mēslojumu iestrādāt visā apdobes zonā vienmērīgi vai vismaz visā apdobes platumā ar nelielu pārtraukumu rindā starp augļu kokiem. Tas palīdzēs vienmērīgi sakņu sistēmai attīstīties uz visām pusēm, nodrošinot strauju attīstību.

Stādīšanas bedre

Stādīšanas bedres forma. Parasti stādīšanas bedres ir pieņemts rakt apļa formā, kas ir pieņemams variants, ja stāda kailsakņu stādus, bet noteikti nē, ja tiek stādīti konteineru stādi, tad nepieciešama kvadrātveida.

Stādu sagatavošana izstādīšanai

Ja stādi nāk no pierakuma, tad parasti nekādas papildu darbības nav veicamas. Pirktie kailsakņu stādi pirms stādīšanas gan noteikti ir jāpadzīrda. Vislabāk, ja stādus uz kādām 8 stundām var iemērkt šķidrā mālūdenī. Māla šķidums apņems mazās saknītes un neļaus tām izžūt.

Kā pareizi iestādīt?

Kailsakņu stādiem ir svarīgi, lai saknes būtu izvietotas vienmērīgi uz visām pusēm. Ja ir kāda sakņu daļa, kas ir asimetriska uz kādu pusī, to saņīsina nogriežot, lai izlīdzinātu ar pārējām saknēm. Bedres apakšā uzber augsnēs uzkalniņu, uz kura uzsēdina stādu, vienmērīgi izvieto saknes un uzsāk sakņu apbēršanu, ik pa laikam stādu viegli sapurina, lai starp saknēm labāk sabirst augsne. Kad 2/3 daļas augsnes sabērta, veic laistišanu. Ja stāda konteineru stādu, tad tam noteikti ir vajadzīga kvadrātveida bedre, lai saknes vienmērīgi varētu augt uz visām pusēm. Sakņu

kamolu ļoti prātīgi ar abu roku īkšķiem atspiež pret sakņu kamola augšu un ar pārējiem četriem pirkstiem no apakšas pleš kamolu uz abām pusēm, tad vēlreiz uz pusēm. Nedrīkst iestādīt konteineru stādu, kas izņemts no poda, apāļa bedrē. Tad saknes turpinās podā pieņemto spirālveida augšanu, nenodrošinot pareizu sakņu sistēmas attīstību. Ja izvēlas mulčēšanas tehnoloģiju, papildus ieteiktu stādīšanas bedrē pievienot pa pāris saujām dažādu tipu mežos sajauktu augsni. Tas var palīdzēt ieviest dārzā mikorizas sēnes, nodrošinot augļu kociņam labāku ūdens un barības vielu uzņēšanu. Pavasarī, neskatoties uz to, cik ir mitra augsne, laistišana ir nepieciešama. Uz vienu stādu jārēķina 15–20 litri. Kad ūdens ir pilnībā iesūcies, tikai tad pieber atlikušo augsni. Tas palīdz daudz efektīvāk izmantot ūdeni, nekā tad, ja ūdeni lej tikai pēc augsnes apbēršanas. Tad daļa ūdens iztvaikos, it sevišķi Saulainā laikā un mazāk auglīgā augsnē var veidoties augsnes garoza. Vienmēr jāparēķina, lai potes vieta būtu vismaz 10 cm virs augsnes virskārtas, lai būtu vieta, kur uzlikt mulču. Ja mulču nav plānots lietot, tad par to tiesu stāda dzīlāk. Ľoti labi, ja augsnes temperatūra ir +10 līdz +12 °C, un uzreiz var nomulčēt, ja tā nav, būs jānogaida. Kauleņkokus un bumbieres stāda dzīlāk, lai potes vieta būtu zem augsnes virskārtas, tad neveidosties atvases.

Kas vēl ir atlicis?

Kociņiem noteikti ir vajadzīgi vismaz viens vai vēl labāk divi atbalsta mietiņi. Garumu ir jāizvēlas tā, lai pēc iedzīšanas augsnē vismaz 20–25 cm atlikusī mietiņa daļa būtu kociņa augstumā pēc apgrīšanas, vai vismaz 2/3 no kociņa augstuma. Ja viens mietiņš, tad to liek valdošo vēju pusē, ja divi, tad pirmo liek tāpat un otru pretējā pusē. Ja izmanto auklu, tad to aptin ap kociņu un uz abām pusēm piesien pie mietiņa. Kociņa fiksācijai ir jābūt stingrai, lai vējš to neizkustinātu. Tāpēc to ik pa laikam (pēc spēcīgiem vējiem) pārbauda. Labāks variants ir lentas, kuras aptin, tāpat kā auklu, bet galus, aptinot ap stabīnu, pieskavo.

IESPĒJA PIETEIKTIES ATBALSTAM UZNĒMĒJDARBĪBAS UZSĀKŠANAI

No šī gada 26. maija līdz 26. jūnijam ir iespējams pieteikties atbalsta saņemšanai uzņēmējdarbības uzsākšanai mazajās lauku saimniecībās ar publisko finansējumu **6 585 000 EUR**

Tas ietver Eiropas Savienības Atveselošanās instrumenta finansējumu. Projektu iesniegumu, kas ietver darījumdarbības plānu, iespējams sagatavot sadarbībā ar konsultāciju pakalpojuma sniedzēju. Darījumdarbības plāna īstenošanas termiņš ir 2025. gada 30. jūnij. Plašāka informācija un konsultantu saraksts ir pieejams LAD mājaslapā, kā arī **LLKC kontaktpersonu saraksts pieejams mūsu mājaslapā.**

Astotajā kārtā nav atbalstāmas izmaksas ilggadīgo stādījumu ierikošanai, gaļas liellopu un aitu iegādei uzsācējiem attiecīgajās nozarēs.

Kārtā pieejamais finansējums sadaļīts pēc reģionu principa, nēmot vērā lauksaimniecībā izmantojamās zemes īpatsvaru mazo saimniecību grupā (līdz 50 ha) sekojoši:

LAD Struktūrvienība	Pieejamais publiskais finansējums (EUR)
Austrumlatgales RLP	750 000
Dienvidkurzemes RLP	780 000
Dienvidlatgales RLP	1 290 000
Lielrīgas RLP	570 000
Viduslatvijas RLP	705 000
Zemgales RLP	435 000
Ziemeļaustrumu RLP	660 000
Ziemeļkurzemes RLP	450 000
Ziemeļvidzemes RLP	945 000
Kopā	6 585 000

Lauku atbalsta dienesta (LAD) izsludinātā iesniegumu pieņemšana Eiropas Savienības Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un Lauku attīstības programmas (LAP) pasākuma “Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība” apakšpasākumā “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības” notiek saskaņā ar Ministru kabineta 2014. g. 30. septembra noteikumiem Nr. 598 “Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību lauku un zivsaimniecības attīstībai 2014.–2020. gada plānošanas periodā, kā arī citiem likumdošanas aktemi.”

Inga Jatniece, LLKC Ekonomikas nodaļa

LAUKSAIMNIECĪBAS
TEHNIKA

KĀ ROBOTIKA MAINA LAUKSAIMNIECĪBU?

Mūsdienu lauksaimniecībā notiek tehnoloģiska revolūcija. To ietekmē pieaugašais globālais pieprasījums pēc ilgtspējīgi ražotas pārtikas, kam seko pieaugašas izmaksas un darbaspēka trūkums, kā arī regulārais spiediens samazināt agroķimikāļu izmantošanu. Turpinām mūsu publikāciju sēriju par robotiku.

Lauksaimniecības robotu definē kā jebkuru robotizētu ierīci, kas var uzlabot lauksaimniecības procesus, pārņemot daudzus no lauksaimnieka pienākumiem, kuri ir lēni vai darbītīlīgi. Robotu izmantošana lauksaimniecībā daudzus uzdevumus padara vienkāršākus, ātrākus un efektīvākus. Traktori bez vadītāja, bezpilota lidaparāti kultūraugu uzraudzībai un datu vākšanai, autonoma precīzā sēja, automatizētas apūdeñošanas un ražas novākšanas sistēmas, kā arī slaucamo govju ganāmpulkus slaukšana – tie ir daži no biežāk izmantotajiem lauksaimniecības robotiem, ko izmanto kultūraugu un augsnēs apsaimniekošanā un lopkopībā.

Tirdzīs apjoms pieauga

Saskaņā ar nozares pētījumu izaugsmes konsultāciju un analītikas uzņēmuma *Markets and Markets* publicēto pētījumu “Agricultural Robots Market – Global Forecast to 2026” (Lauksaimniecības robotu tirgus – globālā prognoze līdz 2026. gadam) pasaules lauksaimniecības robotu tirgus apjoms pieauga no 4,9 miljardiem ASV dolāru 2021. gadā līdz 11,9 miljardiem ASV dolāru līdz 2026. gadam, un Āzijas un Klusā okeāna reģiona un Ziemeļamerikas valstis ir tirgus ar visstraujāko lauksaimniecības robotu izaugsmes tempu pasaulē.

Kā robotika maina lauksaimniecību? Kādi ir galvenie šķēršļi un potenciāls robotu izmantošanai lauksaimniecībā? Šos jautājumus apsprieda un uz tiem atbildēja Stefans Meldaus (uzņēmuma *KWS Group* biznesa attīstības vadītājs), Marta Vencele (*E-TERRY* līdzdibinātāja), Nils Solums Helsets (*DigiFarm* līdzdibinātājs un izpilddirektors, kā arī lauksaimnieks 15.

E-Terry robotikas nesējsistēma

paaudzē) un Florians Rihters (*Muddy Machines* dibinātājs un izpilddirektors) *RootCamp* pagājušajā radā rīkotā vebināra “Lauksaimniecības roboti: kā robotika maina lauksaimniecību” laikā, ko rīkoja *DLG e.V.* – Vācijas Lauksaimniecības sabiedrības platforma.

Lauksaimniecības robots ir jebkura robotizēta ierīce, kas var uzlabot lauksaimniecības procesus

Problēmas un iespējamie risinājumi

Lai risinātu problēmas, kas saistītas ar darbaspēka trūkumu, darba intensitāti un ekstrēmiem laikapstākļiem, kas ietekmē lauksaimniecības darbības, vebināra laikā tika apspriesta robotikas piedāvājuma attīstība nezālu ierobežošanai un ražas novākšanai. Lai risinātu šīs problēmas, *KWS* (projekta “Future Live – Robotizēta ravēšana laukā” ietvaros) demonstrēja dažus piemērus par sadarbību ar dažādiem partneriem un jaunuzņēmumiem, lai reālos vides apstākļos testētu robotus nezālu ierobežošanai cukurbietēs. Sagatavotajos ceļvežos tiek meklētas jaunas iespējas un atklāti šķēršļi precīzūs risinājumu pielietošanā

nezālu ierobežošanai, kā arī notiek zināšanu apmaiņa inovāciju ieviešanai.

Uzņēmums *E-Terry* (Vācija) ir izstrādājis robotizētu transportēšanas sistēmu, kas piemērota individuālām lietošanas funkcijām lauksaimniecībā, vācot un uzraugot datus par konkrētu lauku un automatizējot tajā uzdevumus, piemēram, nezālu un kaitēkļu apkarošanu. Tā sastāv no vienas manipulācijas sistēmas ar maināmiem darbarīkiem, kuru platumu un augstumu var manuāli regulēt, kas lauj to izmantot dažādās kultūrās un augšanas stadijās, kā arī dažāda platuma zemes gabaloši.

“Mēs esam pārliecināti, ka roboti ir milzīgs potenciāls, lai mazinātu problēmas, kas ietekmē dārzenu audzēšanas apstākļus, labāk iepazīstot kultūraugus un audzēšanas vidi, izmantojot uzraudzību un datu vākšanu, kā arī automatizējot konkrētus uzdevumus lauksaimniecības procesos,” sacīja Marta Vencela.

Tāpat nesen dibinātais uzņēmums *Muddy Machines* izstrādā ar baterijām darbināmu vieglu platformu, kas var autonomi strādāt uz lauka. Pirmais prototips ir ražas novākšanas mašīna, kas paredzēta selektīvai dārzenu, piemēram, sparģelu un brokuļu novākšanai. Šīs tehnoloģijas attīstībā tiks ieņemtas arī papildu funkcijas, kas ļaus lauksaimniekiem pieņemt lēmumus, pamatojoties uz reāllaika informāciju, piemēram, ražas prognozi un kartēm, kā arī veikt datu analīzi.

► 11. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

◀ 10. lpp.

“Ja mēs nepalīdzēsim dārzkopībai automatizēt vai atrisināt darbaspēka nodrošinājumu, ievērojami samazināsies vietēji audzēto svaigo dārzenju apjoms,” skaidroja Florians Rihters.

DigiFarm ir tehnoloģija automātiskai visprecīzāko lauku robežu un apsēto hektāru noteikšanai, izmantojot augstas izšķirtspējas satelītu datus, kas ir fundamentāls slānis jebkurai digitālajai lauksaimniecībai, piemēram, robotikas pielietojumam lauksaimniecības laukos.

Kā palielināt robotu izstrādi un ieviešanu lauksaimniecībā

Diskusijas laikā runātāji bija vienprātis, ka, lai plašāk ieviestu robotizētās tehnoloģijas lauksaimniecībā, īpaši laukaugu audzēšanā, ir nepieciešams:

- Platformas, kas var integrēt dažādus risinājumus. Pašlaik daudzi jaunuzņēmumi strādā pie savu tehnoloģiju izstrādes, lai risinātu konkrētas problēmas. Tomēr, integrējot tās vienā platformā, kas pieejama galatotajam, varētu panākt ātrāku risinājumu ieviešanu.

- Sadarbība starp dažādām ieinteresētajām personām (tostarp lielākiem ražotājiem) zināšanu apmaiņas un procesu standartizācijas ziņā. Tas

varētu atvieglot dažādu komponentu (aparatūras vai programmatūras) integrāciju esošo un jauno tehnoloģiju izstrādē un uzlabošanā.

“Tādi uzņēmumi kā KWS ar globālu sasniedzamību visu veidu lauksaimniekiem var spēlēt nozīmīgu lomu, atbalstot jaunuzņēmumus, nodrošinot piekļuvi lauksaimniekiem un zināšanas par konkrētām atšķirībām konkrētās vietās, kas var palīdzēt optimizēt mašīnas, lai tās ātri nonāktu tirgos,” komentēja Stefans Meldau.

Svarīgi ir robotizēti risinājumi, kas izprot lauku mainīgumu un var pielāgoties, lai iegūtu vēlamo produkciju, un kas nepārsniedz jebkuras patlaban strādājošas sistēmas izmaksas. Šiem risinājumiem jābūt uzticamiem, vērtīgiem un lietotājam draudzīgiem:

- Pienācīga apmācība galatotājiem, lai labāk izprastu, kā roboti darbojas. Ja klienti izprot tehnoloģijas, viņi, visticamāk, tās izmantos un izplatīs tālāk.

- Uzlabota un uzticama globālā piegādes ķēde, kas ļauj uzņēmumiem izstrādāt un komercializēt savas tehnoloģijas īsākā laikā.

- Atjaunināti standarti un saskaņoti noteikumi, kas nosaka precīzas lauksaimniecības robotu aprises, kas pielā-

gotas jauno lietojumu un tehnoloģiju specifiskajām prasībām.

- Jaunu šķirņu selekciju, kas piemērotas ravēšanai un/vai ražas novākšanai ar robotizētām sistēmām.

Lauksaimniecības robotika var mainīt produktu ražošanu

Dažāda veida lauksaimniecības roboti uzlabo lauksaimniecības procesus un risina konkrētas problēmas, kas lauksaimniekam dod labumu (piemēram, ietaupa laiku, darbu, naudu un produktus). Daudzi zinātnieki, inženieri un jaunuzņēmumi visā pasaulē turpina strādāt, lai uzlabotu esošās tehnoloģijas un izstrādātu jaunus un inovatīvus robotus vēl plašākām lauksaimniecības vajadzībām. Jāsecina, ka lauksaimniecības robotikas jomā gaidāmi aizraujoši laiki, kas potenciāli varētu mainīt veidu, kā tiek ražota, pārstrādāta un tirgota mūsu pārtika.

Avots: <https://www.root.camp/blog/agricultural-robots>

Pēteris ZELČS,
LLKC Inženierietechniskās
nodaļas lauksaimniecības/
mehānikas inženieris
e-pasts: peteris.zelcs@llkc.lv
tālr: 26365611

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKLÌ

PAR INDIVIDUĀLO UZNĒMUMU, ZEMNIEKU UN ZVEJNIEKU SAIMNIECĪBU PIENĀKUMU SAGATAVOT GADA PĀRSKATU

Informējam, ka individuāļiem uzņēmumiem, zemnieku un zvejnieku saimniecībām, kuru apgrozījums (ieņēmumi) no saimnieciskajiem darījumiem iepriekšējā pārskata gadā pārsniedz 300 000 eiro, turpmāk ir pienākums sagatavot gada pārskatu un maksāt uzņēmumu ienākuma nodokli.

To nosaka “Gada pārskatu un konolidēto gada pārskatu likuma” (turpmāk – GPKGPL) 3. panta pirmās daļas 2. punkts.

1. piemērs

Zemnieku saimniecība, kura ir iedziņotāju ienākuma nodokļa maksātāja un grāmatvedības uzskaits veic vienkāršā ieraksta sistēmā, 202X. pārskata gadā ir guvusi 285 000 eiro ieņēmumus no lauksaimnieciskās ražošanas, t. sk. saņēmusi apdrošināšanas atlīdzību par lietavās cietušiem sēju-miemi 15 000 eiro, kā arī Lauku atbalsta dienesta aprēķinātos valsts atbalsta

maksājumus 20 000 eiro apmērā.

Tādējādi zemnieku saimniecības apgrozījums (ieņēmumi) 202X. pārskata gadā ir 305 000 eiro. Tā kā zemnieku saimniecības apgrozījums (ieņēmumi) no saimnieciskajiem darījumiem iepriekšējā pārskata gadā ir pārsniedzis 300 000 eiro, tad zemnieku saimniecībai ar nākamo pārskata gadu ir pienākums kārtot grāmatvedību divkāršā ieraksta sistēmā, sagatavot gada pārskatu atbilstoši GPKGPL prasībām un maksāt uzņēmumu ienākuma nodokli.

Uzņēmumu ienākuma nodokli saskaņā ar Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma 2. panta otrs daļas 2. punktu nemaksā individuālie (ģimenes) uzņēmumi, zemnieku un zvejnieku saimniecības, kuri atbilstoši GPKGPL nav izvēlējušies sagatavot gada pārskatu.

2. piemērs

Zemnieku saimniecība, kura ir iedziņotāju ienākuma nodokļa maksātāja un grāmatvedības uzskaits veic div-

kāršā ieraksta sistēmā, 202X. pārskata gadā ir guvusi 150 000 eiro ieņēmu-mus no lauksaimnieciskās ražošanas, kā arī saņēmusi Lauku atbalsta dienes-ta aprēķinātos valsts atbalsta maksāju-mus 15 000 eiro apmērā.

Tādējādi zemnieku saimniecības apgrozījums 202X. pārskata gadā ir 165 000 eiro. Zemnieku saimniecības īpašnieks 202X. gada decembrī pieņem lē-mumu ar nākamo pārskata periodu mai-nīt nodokļa maksāšanas režīmu, proti, kļūt par uzņēmumu ienākuma nodokļa maksātāju, un rakstiskā veidā par to in-formē Valsts ieņēmumu dienestu.

Neatkarīgi no tā, ka zemnieku saimniecības apgrozījums (ieņēmumi) no saimnieciskajiem darījumiem 202X. pārskata gadā nepārsniedz 300 000 eiro, zemnieku saimniecība var izvēlēties ar nākamo pārskata gadu kļūt par GPKGPL subjektu un uzņēmumu ienā-kuma nodokļa maksātāju.

Valsts ieņēmumu dienesta informācija

MEŽSAIMNIECĪBA

KĀ IEROBEŽOT INVAZĪVĀS SUGAS MEŽOS?

INFORMATĪVĀS IZDEVUMS MEŽA ĪPĀNIEKIEM

Invažīvās svešzemju sugas ir augi un dzīvnieki, kas ir ievesti dabiskā vidē, kurā tie parasti nav sastopami. Jaunajā vidē šīm sugām trūkst dabisko ienaidnieku, tās ir ekoloģiski plastiskas, ātri vairojas un strauji izplatās. Invažīvajām sugām ir posteša ietekme uz dabu: tās apdraud vietējās sugas, izmaiņa ekosistēmu funkcijas, rada ekonomiskus zaudējumus un apdraudējumu cilvēka veselībai. Tās ir liels drauds bioloģiskai daudzveidībai, ekosistēmām un mūsu dzīvesveidam.

Kas veicina invažīvo sugu ieviešanos mežos?

- Mežu fragmentācija – izcirtumi, kā arī jaunu ceļu, stigu un grāvju veidošana rada gan plašas traucētas teritorijas, kurās invažīvajām sugām ir vieglāk ieviesties, gan māksligus izplatīšanās koridorus.

- Meža tehnika – invažīvo augu sēklas vai augu daļas pielip pie traktortehnikas, mežistrādes darba rīkiem, cilvēku apaviem u. c.

- Meža dzīvnieku piebarošana – invažīvo augu sēklas var tikt nejausi ievestas mežā ar barību.

- Dārza atkritumu izmēšana tuvējā grāvmalā, krūmos vai mežā veicina sākotnēji dekoratīviem nolūkiem izmantoto svešzemju invažīvo augu nokļūšanu savvalā.

Izplatības dati liecina, ka biežāk sastopamās invažīvās sugas Latvijas mežos ir vārpainā korinte, puķu sprigane un Sosnovska latvānis.

Vārpainā korinte (*Amelanchier spicata*), ko agrāk mērķtiecīgi stādīja kāpu mežos, lai pievilinātu putnus, būtiski

negatīvi ietekmē īpaši jutīgos Latvijas mežaino piejūras kāpu biotopus. Korinte veido blīvas audzes, īpaši atklātos, gaišos priežu mežos. Šis krūms masveida ir savairojies – it īpaši Rīgas un Jūrmalas pilsētas mežos, pārveidojot gan meža struktūru, gan vides apstākļus. Tas rada noēnojumu un, palielinoties lapu nobiru daudzumam, izmaiņa augsnēs barības vielu sastāvu. Rezultātā biotops aizaug ar tam neraksturīgām lakstaugu un kokaugu (t. sk. egli) sugām. Līdz ar to var izzust retas un aizsargājamās augu sugas, piemēram, meža silpurene, smiltāju nelķe, sluktāk atjaunojas priedes un to vietā ieviešas lapu koki.

Kā ierobežot?

- Krūmi regulāri jāizcērt pavasarī vai vasaras sākumā. Nocirstais materiāls ir jāizvāc, lai ierobežotu augsnēs bagātināšanos ar barības vielām.

- Lielākam efektam nocirsto krūmu celmus izrok.

- Ilgstoši un metodiski pareizi veicot korientes izciršanu, ir cerība, ka ataugašās atvases ar laiku klūs mazāk vitālas (spēcīgas).

Svarīgi! Ciršana vai nogriešana ir jāatkarto bieži, jo augu loti ātri ataug un izdzēn daudz sakņu atvašu.

Puķu sprigane (*Impatiens glandulifera*). Latvijā puķu sprigane var sasniegt 3 m augstumu, tā noēno citas sugas, kuras tur vairs nespēj augt, un rezultātā lakstaugu apakšējā stāvā vegetācija klūst skraja. Mežos puķu sprigānu audzes var dominēt meža zemsedzē un, izspiežot mežām raksturīgās vietējās sugas, noēnot jaunos kokus, palēninot meža atjaunošanos. Skrajā zemsedze, kā arī augam raksturīgā atmirsana rudenī un nelielā sakņu sistēma rada tukšus laukumus. Ūdensteču krastos šādas pārmaiņas var izraisīt augsnēs eroziju.

Kā ierobežot?

- Ravēt, sākot no maija vidus. Teritorija jāapsegko regulāri, jo dīgs jauni augi, un arī tie ir jāravē.

- Plaut vai nogriezt pirms ziedēšanas sākuma – vasaras laikā vismaz 2–3 reizes.

- Nopļautie augi jāsavāc un jāiznīcina (izkaltēt vai noglabāt slēgtās tvertnēs), lai neveidotos gaisa saknes, kas turpinās augt.

Svarīgi! Pēc izskaušanas darbiem jānotira apgrēbs, apavi, tehnika, lai sēklas vai auga daļas neizplatītos tālāk.

Sosnovska latvāņa (*Heracleum sosnowskyi*) izplatība Latvijas mežos vairāk saistāma ar lapu koku mežiem. Sākotnēji tas izplatās pa meža stīgām, gar grāvjiem un upēm, tomēr atsevišķus ipatņus un audzes var konstatēt arī mežu atvērumos un laucēs. Sosnovska latvānis sekmīgi izkonkurē vietējās augu sugas, pilnībā izmaiņot veģetācijas struktūru, gaismas apstākļus zemsedzē un arī barības vielu saturu augsnē.

Kā ierobežot?

- Mehāniski – ziedu čemura nogriešana, centrālo rozešu izduršana, mulcēšana, nopļaušana un augsnēs apstrāde (aršana, kultivēšana, frēzēšana, lobišana, ecešana un šķūkšana).

- Ķīmiski, izmantojot augu aizsardzības līdzekļu reģistrā iekļautos līdzekļus.

- Bioloģiski – ar noganīšanu.

- Integrētās metodes – dažādu metožu kombinācijas.

Vairāk informācijas aicinām skatīt Valsts augu aizsardzības dienesta mājaslapā.

Santa Rutkovska un Sandra Ikauniece,
LIFE-IP *LatViaNature* invažīvo sugu
ekspertes, Dabas aizsardzības pārvadve

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

**BRISELES
GAITENOS**

TURPINĀS ATBALSTU UKRAINAS EKSPORTAM

Eiropas Parlamenta (EP) Starptautiskās tirdzniecības komiteja aprīļa beigās deva zaļo gaismu, lai uz vēl vienu gadu būtu apturēti ES ievedmuitas nodokli Ukrainas eksportam ar mērķi atbalstīt tās ekonomiku.

Tā kā Krievijas agresija turpina apgrūtināt Ukrainas iespējas tirgoties pasaulei, EP Starptautiskās tirdzniecības komitejas locekļi apstiprināja priekšlikumu uz vēl vienu gadu apturēti ievedmuitas, antidempinga nodevu un drošības pasākumu piemērošanu Ukrainas eksportam uz ES. Tarifu apturešana piemērota augļiem un dārzeņiem, uz kuriem attiecas ieceļošanas cenu sistēma,

kā arī uz lauksaimniecības produktiem un pārstrādātiem lauksaimniecības produktiem, uz kuriem attiecas tarifa likmes kvotas. Kopš 2023. gada 1. janvāra rūpniecības ražojumiem saskaņā ar ES un Ukrainas asociācijas nolīgumu tiek piemērotas nulles nodevas, tāpēc tie nav iekļauti jaunajā priekšlikumā. Deputāti ar 27 balsīm par, 1 pret un 7 atturoties pieņēma komitejas ziņojuma projektu, ko sagatavoja pastāvīgā ziņotāja par Ukrainu Sandra Kalniete.

S. Kalniete: "Es stingri atbalstu to tirdzniecības liberalizācijas pasākumu atjaunošanu, kas šobrīd palīdz nodrošināt Ukrainas tirdzniecības nepārtrauktību un stabilitāti Krievijas izraisītā brutālā kara

apstākļos. Šiem pasākumiem ir izšķiroša nozīme, lai stiprinātu Ukrainas noturību tagadnē un ar skatu uz nākotni, jo mēs strādājam, lai veicinātu Ukrainas pakāpenisku integrāciju ES iekšējā tirgū".

Attiecības starp ES un Ukrainu regulē asociācijas līgums. Tajā iekļautie visaptverošie brīvās tirdzniecības nosacījumi ir nodrošinājuši Ukrainas uzņēmumiem preferenciālu piekļuvi ES tirgum kopš 2016. gada. Saskaņā ar Komisijas sniegtu informāciju ES ir Ukrainas lielākais tirdzniecības partneris, kas 2021. gadā veidoja 39,5% no tās tirdzniecības. Ukraina ir ES 15. lielākā tirdzniecības partnere, kas veidoja aptuveni 1,2% no ES kopējās tirdzniecības.

VETERNA EZERA SĪGA IEGŪST ES PĀRTIKAS AIZSARDZĪBAS ZĪMI

Eiropas Komisija aprīlī apstiprinājusi kvalitātes shēmas "Aizsargātas cilmes vietas nosaukums" (ACVN) zīmi Zviedrijas "Rökt Vättersik" jeb Veterna ezera sīgai.

"Rökt Vättersik" jeb Veterna ezera sīga ir lašveidīgo zivju kārtas zivs, kas tiek kūpināta. Veterna ezera aukstais ūdens nodrošina dzīvotni tipiskām aukstūdens sugām, piemēram, Veterna ezera sīgām, un ledāju reliktaijem vēžveidījiem, kas ir sīgu galvenais barības avots.

No vēsturiskā viedokļa "Rökt Vätter-

sik" ražošana ir bijusi ļoti nozīmīga Veterna ezera iedzīvotājiem. Tradicionāli zvejnieki paši kūpināja un pārdeva "Rökt Vättersik". Sīgu zveja un kūpināšana ir tradicionāls amats, kas balstīts uz zināšanām par Veterna ezera sīgu uzvedību un liesās zīvs kūpināšanu, kas iegūta paaudzēs un bieži pārmantota ģimenēs. Sīgu kūpināšana ir jāpielāgo vairākiem faktoriem, piemēram gadalaikam, klimatam un gaisa spiedienam. Kūpināšanas procesu ietekmē arī zvejas vietas un periods – gada laiks, kurā sīga tiek nozvējota, jo tauku saturs zīvīs mainās.

Veterna ezera sīgas nosaukums tiks pievienots jau aizsargāto 1623 lauksaimniecības produktu sarakstam. Visu aizsargāto ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksts ir atrodams *eAmbrosia* datubāzē: <https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/food-safety-and-quality/certification/quality-labels/geographical-indications-register>

MAZ PRODUKTU AR PESTICĪDU ATLIEKVIELĀM

Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde (EFSA) aprīļi publiskoja jaunāko ziņojumu par pesticīdu atliekām pārtikā ES, sniedzot momentuzņēmumu par atlieku līmeniem, kas atrodami vairākos bieži patēriņtos produktos.

ES 2021. gadā kopumā tika panemti 87 863 pārtikas paraugi. Rezultātu analīze liecina, ka 96,1% paraugu pesticīdu atliekvielas bija likumā atlautajā līmenī. No 13 845 paraugu apakškopas, kas tika analizēta ES koordinētās kontroles programmas (ES MACP) ietvaros, 97,9% bija likumā noteiktajās robežas.

ES MACP analizēja nejauši izvēlētus 12 pārtikas produktu paraugus – tie bija baklažāni, banāni, brokoli, kultivētās sē-

nes, greipfrūti, melones, paprika, galda vīnogas, neapstrādāta olīvellā, kvieši, liellopu tauki un vistu olas. No koordinētajā programmā analizētajiem paraugiem 58,1% (8043 paraugos) nebija kvantitatīvi nosakāmu atliekvielu, tātad atliekvielu nebija vispār. Vēl 39,8% (5507) saturēja vienu vai vairākas atliekvielas koncentrācijā, kas bija zemāka par atlauto līmeni (pazīstami kā maksimāli pieļaujamie atlieku līmeni vai MRL) vai vienāda ar tiem, savukārt 2,1% (295) saturēja atliekas, kas pārsniedza atlauto daudzumu.

EFSA norāda, ka šāda produktu izlase tiek veikta ik pēc trijiem gadiem, kas nozīmē, ka var noteikt tendences. Kopējais rādītājs, ar kādu pesticīdu atliekvielas pārsniedza MAL, pieaudzis no

1,4% 2018. gadā līdz 2,1% 2021. gadā. Atskaitot greipfrūtus, vidējais MAL pārsniegšanas rādītājs 2021. gadā bija 1,4%, tāpat kā 2018. gadā. 2021. gadā dalībvalstis pievērsa uzmanību lielāka pesticīdu atlieku klātbūtne greipfrūtos, kas importēti no valstīm ārpus ES, un tajā pašā gadā Eiropas Komisija pastiprināja robežkontroli.

Latvijā pētījuma ietvaros įņemti 63 paraugi un nevienā no tiem netika konstatētas neatbilstības. Detalizētāk par pētījuma rezultātiem dalībvalstīs: <https://multimedia.efsa.europa.eu/pesticides-report-2021>

Pēc AG-Press materiāliem

informāciju sagatavoja

Iveta Tomsons, LLKC Apgāda vadītāja

Terminš, kurā laikā var iestiegt pieleiku, vai
iesniegumu vai atskaiti.
val iestiegnas beigas datums

Termiņš			Maijs		Jūnijss		Jūlijss																					
			1	3	8	15	16	17	19	21	22	23	24	26	31	1	2	7	8	15	16	19	20	21	22	23	24	25
Pielikumu maksa	Vienotā plātnību maksājuma un iestiegnums 2023. gadā bez atbalsta apjomā samazinājuma																											
Vaišis atbalsts	Iestiegnums par pieleikšanos dzēzēdzeģveļai ar samazināto akcīzes nodokļu līkni (ADE)																											
Lauku attīstības programmas pasākumi	Atbalsts uz iestiegtādarbības uzsākšanai, attīstīt mažās lauku saimniecības																											
	Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās																											
Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)	PVN mēneša (ceturķīša) deklarācija un maksāšanas termiņš																											
Mikrouzņēmumu nodoklis	Nodokļa samaksas termiņš																											
Vaišis sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	Mikrouzņēmumu nodokļa deklarācija																											
	Nodokļa samaksas termiņš																											
Dabas resursu nodoklis	Atskaites iestiegnas termiņš un nodokļa maksāšanas termiņš - PAŠNODARBINĀTAJIEIEM																											
Darījumu kvitīs	Nodokļa samaksas termiņš - pašnodarbinātajiejem																											
Skaidras naudas deklarēšana	Dabas resursu nodokļa pārskats																											
Iedzīvojāju ienākuma nodoklis	Nodokļa samaksas termiņš																											
Glamavīzedibas un nodokļi	Atskaita par darījumu kvīšu izlētojumu																											
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	Deklarācija par mēneša laikā skaidrā naudā veiktais darījums																											
Gada pārskats	Paziņojums par fiziskajām personām izmaksātajām summām lepriekšējā mēnesī																											
	Nodokļa samaksas termiņš																											
	Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par ceturķīši) - ja ienākums no kapitāla pieauguma lepr. ceturķīši pārsniedzis 1000 euro																											
	Gada ienākumu deklarācija par 2022. g.																											
	Uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācija																											
	Nodokļa samaksas termiņš																											
	Gada pārskats par 2022. gedu (ja pārskata gads sakīt ar kalendāro gadu; mikro un mazām sabiedrībām)*																											

LAUKU ATTĪSTĪBA

TRAKĀS IDEJAS “BĒRZĀJOS”

Piemājas saimniecība “Bērzāji” atrodas Dobeles novada Penkules pagastā. Šo saimniecību, kas ir ģimenes uzņēmums, apsaimnieko Jansonu ģimene – Ilze, Girts, Mārtiņš, Matīss un Valija. Saimniecība veidojušies no īpašnieku hobija – būt dabā, priecāties par savu paveikto un daļīties ar to, kas izdevies!

Puķes – priekam, pārejais – garšai

“Bērzājos” divu hektāru platībā tiek audzētas zemenes, avenes, ķiploki, tomāti, lavandas, kā arī ir iespējīga vairāk nekā 150 šķirņu pujeņu kolekcija. Vairākās siltumnīcās ik pavasari priecē puķu stādi – pīrimulas, atraitnītes, leduspuķes, begonijas, petūnijas, verbenas, fuksijas, balzamīnes, hortenzijas, suniši, neļķes, bakopas u. c. Savukārt rudens pusē ir krāsaino un kuplo mārtiņrožu laiks. Pēc stādu realizācijas siltumnīcās tiek audzēti tomāti. Pagājušajā gadā vienā no siltumnīcām tika mēģināts izaudzēt lizantes. Tās pa-

“Bērzāju” saimniece Ilze Jansone

devās patiešām skaistas! No zemenēm tirgum tiek audzēta šķirne ‘Sonata’. Tā Latvijā nav unikāla, tomēr patēriņajam labi pazīstama un atbilst lielas pircēju daļas garšas vēlmēm. Tās ir vidēji agras, taču karsto vasaru ietekmē ogu novākšana sākas jūnija pirmajā dekādē un ilgst aptuveni trīs nedēļas. Ķiploki galvenokārt tiek audzēti augu sekas nodrošināšanai, bet patēriņajiem ir ļoti svarīgi pirk Latvijā audzētus ķiplokus, jo tiem tomēr ir izteiktāka garša.

Piedāvā kvalitatīvus produktus

Zemenes apmierina iedzīvotāju vajadzību pēc ogām, savukārt puķes – emocionālo vajadzību pēc estētikas un skaistuma, ko tās ienes dārza, uz palodzes, balkona vai terases. Puķu šķirnes izvēlētas tā, lai apmierinātu dažādās klientu vajadzības – gan gaumei, gan lietošanas mērķim, gan sezonai. Lai gan preces ir sezonāla rakstura, tomēr tās nezaudē savu aktualitāti. Iespējams, tieši tāpēc, ka tās ir sezonālas un nav pieejamas visu gadu, pieprasījums pēc tām ir vienmēr. Zemenēm un podu puķēm Latvijas tirgū ir liela konkurence, taču lielu lomu pieprasījumā spēlē patēriņaju individuālās vēlmes. Pat, ja cena ir vienāda, pircējus piesaista produktu kvalitāte un ārējais izskats. “Bērzāju” saimniecība vienmēr ir centusies piedāvāt pircējiem ļoti kvalitatīvus produktus, tāpēc ar laiku ir izveidojies sava pastāvīgo pircēju loks.

► 16. lpp.

◀ 15. lpp.

Pārdošana lielākoties pašapkalpošanās veikaliņā

Jau trešo gadu lielāko daļu no saimniecībā saražotā pārdod, nevis braucot uz tirgu, bet "Bērzājos" pašapkalpošanās veikaliņā. Ideju šādam veikaliņam saimniece noskaņījusies ārzemju ceļojumos. Sen loloto ideju par pašapkalpošanās veikaliņu pamudināja īstenot kovidkrize. Pandēmijas sākumā, kad visi tirgi tika aizvērti, tapa risinājums izaudzētā tirgošanai turpat pie mājām – savu māju ceļā galā tika novietots galds ar pašu izaudzēto produkciju, norādīta cena un blakus kastīte, kur ielikt naudu. Saimnieki necerēja, ka būs tik liela atsaucība viņu izaudzētajām dārza veltēm! Nu brīvdabas tirgotava kopš pagājušā gada septembra ir aizvietota ar namiņu, bet darbības princips palicis tas pats, jo saimnieki uzticas saviem pircējiem.

"Bērzāju" veikaliņa parādīšanās ir veicinājusi Penkulē neformālo kooperāciju. Savus rāzojumus tirgošanai piedāvā arī vietējie amatnieki. Šāda kooperācija ir izdevīga visiem – jo lieļāka preču dažādība, jo vairāk pircēju. Uz Ziemassvētkiem veikaliņu dāvanu meklējumos bija iecienījuši gan vietējie penkulnieki, gan arī attālāki pircēji.

Attīstīs tūrisma nozari

Saimniekiem ir vēlme papildināt savu saimniecisko darbību ar tūrisma nozari. Pirms četriem gadiem "Bērzājos" šim nolūkam tika iestādītas pirmās lavandas. Par tām cilvēkiem ir liela interese. Divus gadus saimniecībā ir bijušas atvērto

Foto: "Bērzāju" arhīvs

Kad saimniecībā zied lavandas

duryju dienas, kad apmeklētājiem bija iespēja ierasties saimniecībā, sagriezt sev lavandu pušķus, fotografēties vai vienkārši priecāties par lavandu ziedēšanu. Sadarbojoties ar zemnieku saimniecību "Rūķišu tēja", no "Bērzāju" lavandām tiek iegūta eļļa, no kurās pēc tam top lavandu ziedūdens. Sadarbībā ar biedrību "Penkulē atver durvis" ir izstrādāts tūrisma maršruts "Vienna diena Penkulē", kurā ir iekļauta arī piemājas saimniecības "Bērzāji" apskate un produkcijas iegāde.

Piesaistīs ES līdzekļus

Lai saimniecība no hobija līmenā pāriņetu jau uz nopietnāku ražošanu, ir

piesaistīti Eiropas Savienības Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) līdzekļi. Sadarbībā ar LLKC Dobēles biroju patlaban tiek realizēts projekts "Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības". Dēstu un dārzeņu audzēšanai ir uzstādīta jauna 140 m² apkurināma siltumnīca ar plauktiem un laistīšanas sistēmu, un ūdens nodrošināšanai ir ierīkots dzīlurbums. Savukārt, lai attīstītu tūrisma nozari un tūrisma piedāvājumu padarītu kvalitatīvāku un pieejamāku, šogad tiks realizēts LEADER apakšpasākuma "Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstībai un konkurētspējas celšanai" projekts. Lavandu laukā plānots uzstādīt stikla oranžeriju, kura kalpos kā centrālā apmeklējuma vieta. Tās uzstādīšana radīs papildus iespējas paplašināt lauku tūrisma piedāvājumu un dažādot tūrisma aktivitātes, kā arī būtiski uzlabos un papildinās lavandu lauka un visas saimniecības vizuālo un funkcionālo aspektu. Projekta ietvaros apmeklētāju ērtībām tiks uzstādītas jaunas labierīcības. Ar LEADER projekta izstrādi palīdzēja LLKC Jelgavas biroja speciālisti.

Saimnieces Ilzes Jansones novēlējums: Ja pats tici savai vistrakākajai idejai, tad dari to, zinu – izdosies! Uz tikšanos "Bērzājos"!

Raimonda RIBIKAUSKA,
LLKC Dobēles konsultāciju
biroja uzņēmējdarbības
konsultante
tālr. 29754627
e-pasts: raimonda.ribiaka@llkc.lv

Lauku Lapa

Izdots SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" Apgādā
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads,
LV-3018

Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsons
"Lauku Lapas" redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespiesti SIA "UnitedPress Tipogrāfija"
"Lauku Lapu" var abonēt
Latvijas Pastā,
abonēšanas indekss 1163

Citējot un/vai pārpālejot izdevuma "Lauku Lapa" rakstus, atsauce obligāta. Pārpālejšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.

**Līdzfinansē
Eiropas Savienība**

